

Te Baabobo B ao te bikoukou

Tera te Baabobo B?

Te baabobo B bon aorakin te ato ae kakaiaki ae e riki man te mannaoraki ae te baabobo B. E ewe rinanon te raraa ao ranin te rabwata n ikotaki naba ma rinanon te bung. Ngkana ataei a ewekaki ni uarerekeia ao 90% aika a na kona n reke irouia te baabobo B are e teimatoa. Ngkana e katukaki n aki bwainaorakiaki ao 1 ibuakoia 4 ataei aika a ewekaki iai a na mate man rootakin marurungin atoia.

A riai nikabane bikoubikou n karaoaki aia tutuo ibukin te baabobo B inanon aia tai n tutuo ibukin tararuaan bikoukouia.

Ngkana e kuneaki te baabobo B n raraam ao e na maroroakinaki nanona ao ko kaungaaki bwa ko na karekei riki am tutuo tabeua. Aine ake iai irouia te baabobo B are e teimatoa a kona n bikoukou ao n bungia naba natiia aika a marurung.

E a tauraoi ngkai te bwainaoraki ngkana ko kainanoia. Tabeua tutuo a na karaoki bwa e na nooraki riain kabonganaan te bwainaoraki iroum ibukin kamanoan natim man te aoraki aio.

Ngkana ko iangoa am katei utu, karekea am tutuo ngkai.

Ngkana ko a kaman kabongana te bwainaoraki ibukin te baabobo B, akea te kabuanibwai ae e n ariki nakon natim inanon am tai ni bikoukoua (kareaka maroorom ma am taokita).

Kamanoa am utu: Tutuo ao kabongana te iti n totoko ibukin am utu (n ikotaki ma natim ake a ikawai)

Te baabobo B e rangi n ewewe ao e kona naba n ewekiia kaain mwengam rinanon te raraa, a na tari te mwaane ao ranin rabwatan te aomata ae e ewekaki. Taman natim ao nikabane naake a maeka n mwengam a riai n nako n tutuo ibukin te baabobo B. Iai te iti n totoko ae e tauraoi n kamanoia kaain am utu man reke te aoraki aio irouia.

Kamanoa natim: te iti n totoko ao te bwainaoraki

Ewen te mannaoraki e irekereke ma mwaitin te baabobo B inanon raraan te tina n te tai are e bung iai ao e kona n roko n te rieta ae 90%, ma iai aanga aika a tauraoi ake a kona n kauarerekea aio nakon ae kaniia 0%.

Te iti n totoko: Nikabane ataei a riai n anganaki itiiia n totoko ibukin te baabobo B n te tai are a bungiaiki iai e ngae ngke iai ke akea te aoraki iroun te tina. Ngkana iai iroum te baabobo B, te iti aio e rangi n kakawaki ibukin kauarerekean ewen te aoraki ao e riai n anganaki natim n te tai ae e waeko (inanon 12 te aoa imwiin bungiana). E rangi n raoiroi te iti n totoko aio nakon te rabwata.

E riai ngkanne natim n kakoroitina inanon uarerekena (angiina a koro imwaain koron 6 te namwakaina). E riai ngkanne n tuoaki natim ibukin te baabobo B (e katimwaki raraana ae e uarereke) ngkana e koro 9 a na namwakaina ni maiu.

Te bwatin ni baabobo B: Irarikin aika a taekinaki i eta, iai tabeman bikoukou aika a na kaungaaki bwa a na kabongana te bwatin ni baabobo B bwa e aonga n uarereke riki katauan ewen te aoraki nakon natiiia. N te aro bwa e na mwakuri te bwainaoraki aio imwaain bungin te tina, ane ko na kaungaaki bwa ko na kabonganaa ngkana ko tokara am ka-28 ni wiiki ni bikoukou ao ko na kateimatoaa ni karokoa e koro 6 te wiiki imwiin bungim. A nimaki te taina n te bongina te bwainaoraki aio ao e a tia n kakoauaaki bwa e kauarerekea ewen te aoraki nakon natim ao akea a na urubwai nakon marurungim ma natim.

E aki kona n ewe te baabobo B rinanon te kamamma. Ko kona naba ni kamamma inanon am tai ni bwainaoraki. E rangi n kamanomano te kamamma nakoim ma natim.

Kateimatoa marurungim:

Ko kona ni maiuakina maium ae e abwaabwaki ma te baabobo B. E kakawaki uringan tararuaan marurungim, kateimatoan rawawatam ae e raoiroi, kanakin amwarake aika a kamarurung ao n taubaang man kabonganaan bwaai aika a kaikoaka te ato n aron te kamanging. Kateimatoan am tutuo ao am bwainaoraki ngkana ko anganaki e rangi n kakawaki.

Ibukin rongorongoriki tabeua, reitaki ma:

Hepatitis Clinic, Tungaru Central hospital:

<https://hepatitisbfree.org.au/>